ZWIEG IL-MEWT

Kummiedja f'Att Wieħed ta' ALBERT M. CASSOLA

PERSUNAĠĠI

Il-Għarus.
Ġanni, mastrudaxxa.
Ċetta, mara tax-xogħol xwejħa.
Nena, mara tax-xogħol imdaqqsa.
Żeżina, mara tax-xogħol żagħżugħa u ħelwa.
Bekkamorti, Reffiegħa, eċċ.

Kamra kbira tas-sodda, mudlama. Is-sodda ta' l-injam, qiegħda fin-nofs; għadha mhix magħmula u kollha mħarbta. Jidher senduq fil-ġenb. ĠANNI jsammar tebut twil. ĊETTA, NENA u ŻEŻINA jarmaw il-kamra: min idendel purtieri suwed, min jiffrex is-sodda, min iwaħħal ix-xemgħa fil-kandlieri u l-kandelabri.

Kif jiftaħ is-siparju jinstemgħu l-ħsejjes tat-tismir tal-mastrudaxxa li kultant isaffar xi ħaġa. Jinstemgħu wkoll għasafar igħannu fuq is-siġar ta' ġnien qarib kollu ċipressi u qisu midfen. Il-bqija skiet.

Ċetta:

(Lill-mastrudaxxa li jkun beda jsaffar "Ċetta tad-Dudu") Biżżejjed bit-tisfir. Hadtli moħħi. *(ĠANNI jżid fit-tisfir b'inkejja, iżomm it-temp bil-martell, iħabbat fuq it-tebut bħal fuq tanbur u ma jitkellem xejn)* Biżżejjed qed ingħidlek, ja biċċa ta' werżieq! *(ĠANNI jibqa' jsaffar u NENA tibda tgħanni taħt ilsien mat-tisfir tiegħu)* Inti wkoll, ħelwa oħra?

Nena:

Int min qed ikellmek? Ma tistax tkanta bik!

Ċetta:

Skond xi tkanta. Billi tkantali "Ċetta tad-Dudu" ma inhix sa nieħu għalija, taf. Neħħiha minn rasek.

Nena:

Mela jiena biex ninki lilek? Mela għax jismek Ċetta ma nistax inkanta "Ċetta tad-Dudu"? Allura ħadd ma jista' jkanta xejn għax dejjem hemm isem xi tfajla fin-nofs: Ċetta, Maddalena, Filumen, Katarin... Dejjem tidħol xi tfajla.

Ġanni:

Fiha tfajla Ċetta! Għalaqthom it-tmintax, Ċett?

Ċetta:

Ajma jommi min irid jitkellem. Gustuż bħalek!

Ġanni:

Jien sibt min iridni. Int bqajt għażba.

Ċetta:

Bqajt għażba għax ridt jien. Kelli min iridni biż-żejjed. Kieku ridt nizżewweġ stajt. Kelli suldat tal-Malizzja xejn ma kien jiġri warajja! U tgħidx kemm baħrin riedu jkellmu 'l ommi meta kont naħdem id-Diju Balli!

Ġanni:

Ħadd minnhom ma għoġbok! Ħadd ma kien igħid għalik!

Ċetta:

Mhix affari tiegħek! Jien qatt ma kelli ħajra għaż-żwieġ.

Żeżina:

Mhux bħali, Ċett: x'xewqa għandi li nizżewweġ. Imqar kont insib xi ħadd li jridni, jaħasra! Nizżewweġ illum qabel għada!

Ġanni:

U int għadek żgħira! Int issib mija li jkunu jriduk! Dik morna.

Ċetta:

Mort int, ja mberraq!

Ġanni:

Ma kellhiex ħajra għaż-żwieġ, ħej!

Nena:

Isma', mhux kulħadd xorta fid-dinja. Hawn min jixtieq jiżżewweġ u hawn ukoll min ma jfittex.

Ġanni:

Mhux mara! In-nisa, jekk ma jkollhomx ir-rieda li jintgħalqu f'kunvent, kollha ż-żwieġ ifittxu.

Nena:

Il-biċċa l-kbira iva, naqbel miegħek; imma mbagħad issib min ma jkollux ħajra wkoll.

Ġanni:

(Tgħidli xejn.)

Żeżina:

Jien għandi ħajra minn daqshekk. Nixtieq ninġabar illum qabel għada u jkolli daqsxejn ta' dwejra ċkejkna tiegħi.

Ġanni:

Tibża' xejn int, għedtlek. Jasal tiegħek dalwaqt. U jkollok id-dwejra u r-raġel tiegħek u daqsxejn ta' tarbija b'għajnejha kbar u sbieħ bħal tiegħek......

Żeżina:

Għandi mitt sena sa ma jasal dak il-jum! Kemm nixtieq ikolli tifel tiegħi, żgħir. żgħir......

Ġanni:

Jasal, Żeżin. Stedinna għat-tieġ, Żeż! Jien niġi. Araha għaddejja bil-mant abjad u bil-bukkett tal-ward, eh!

Żeżina:

Le, jien bil-kappell niżżewweġ, u ma nagħmilx festi.

Nena:

Daqsxejn ta' festa tridha. Xi ftit ġelati u xi ftit xorb; xi tgħid, Ġann?

Ġanni:

Jien marti bil-għonnella ġiet il-knisja. Wara, niftakar, bqajna sejrin id-dar fejn xrobna xi grokk u ċċajtajna tnejn ma' nies il-mara u niesi, u barra bid-daqq. Tieġ ħafif ħafif. Iżda tieġ bħall-oħrajn. U Alla jbierek disa' xhur sewwa wara dak in-nhar li tejjiġna waslet il-banda: kellna tewmin. Sal-lum, niżżi ħajr 'l Alla l-Imbierek, għandna mnejn ngħaqqdu żewġ timijiet tal-fitbol birrefelin u l-lajsmen! Mhux il-festa tat-tieġ li tgħodd iżda l-ħajja taż-żwieġ. Jien il-festi u t-tiġijiet ma naħmilhomx.

Nena:

Gosti fid-dinja. Għax ma tħobbx il-festi u t-tiġijiet int, ma jfisserx li ħadd m'għandu jtejjeġ bi ftit tal-festi. Gosti.

Ġanni:

Huwa sa daqshekk sewwa qed tgħid li gosti. Issa ħu dan li qegħdin inlestu għalih: dana ssejjaħlu tieġ? Dan ingħidlu funeral. Purtieri suwed, xemgħat u gandlieri, dlam u fuq kollox tebut! Dan tieġ? Dan funeral! Min hu l-għarus? Għax jien ġibuni hawn nagħmel dat-tebut bla qaluli għalfejn u għal min. Tawni d-daqs bejn wieħed u ieħor, qaluli li sa nitħallas tajjeb u l-bqija ma naf xejn. Jien la tħallsuni tajjeb ma jimpurtanix. Iżda bilfors li din xi ċajta. Inkella l-għarus miġnun!

Nena:

Ma jidhirx miġnun.

Żeżina:

Inti tafu?

Nena:

Rajtu jien. Żagħżugħ ta' għoxrin sena. Fl-aħjar tiegħu. Serju m'hawnx bħalu. U ġuvni sbejjaħ tassew.

Ċetta:

Il-għarusa min hi?

Nena :

Ma nafhiex. Imma miġnun warajha hu. Iħobbha sħiħ.

Żeżina :

X'jisimha?

Nena :

Ċensa, qaluli.

Ċetta :

Hejwa xejn?

Nena :

Hadd ma raha ħliefu! Qatt ma tkun miegħu.

Żeżina :

Imma mela bis-serjetà l-affari?

Nena :

X'affari—taż-żwieġ? Mela biċ-ċajt? Qed ngħidlek li jħobbha daqs il-mimmi ta' għajnejh. Hsiebu fiha biss.

Ġanni :

Tgħidli xejn, bil-fors miġnun. Il-għarusa taf xinhu jlestilha? Dal-funeral?

Nena :

Hi hekk riedet ukoll. Xejn xniexel u ċoffi.

Ġanni :

Le, għaldaqshekk jiena kelli! Il-għarusa tiegħi ġiet il-knisja bil-għonnella, iva, iżda għonnella tal-ħarir. U l-karrozza bil-parilja, mhux ċajt; imżejna u mżewqa bil-faxex u ċ-ċoffi bojod u bid-dwal ma' rjus iż-żwiemel.

Nena :

Dana m'hemmx parilji u dwal għalih. Taf li għandu l-karrozza tal-mejtin ordnata?

Ġanni :

Mela miġnun għal kollox, miskin. Kemm-il darba mhix xi ċajta, dejjem.

Nena :

X'ċajta, ċajta! Qed ngħidlek mitluf bl-imħabba. Gosti. Għoġobha tagħmel tieġ xeħta ta' funeral. La darba qablet miegħu l-għarusa......

Ġanni :

X'għedt li jisimha hi?

Nena :

Ċensa.

Żeżina :

Xi żmien għandha? Għadha żgħira?

Nena:

Hadd ma jaf xejn, qed ingħidlek.

Ċetta:

Imma ħadd ma raha miegħu?

Nena:

Ma tkun miegħu qatt. Hu dejjem waħdu; dejjem jaħseb fuqha u la jħares u la jkellem 'il ħadd. Ma jrid jaf b'xejn iżjed.

Ġanni:

Fejn iltaqa' magħha dil-bniedma?

Nena:

Bniedma. Min jaf xi bniedma hi. X'għamla ta' bniedma. Igħidu li daħlet hawn ġew dak in-nhar li mititlu ommu u ħabbha mill-ewwel..

Ċetta:

Imma biex igħidu hekk xi ħadd jaf xi ħaġa.

Nena:

Li jafu, għax semgħuh minn għandu meta ken marid u kien jokrob bid-deni. Kif kont qed ingħid, insomma, ħa grazzja magħha mad-daqqa t'għajn u ħabbha mill-ewwel. Ġera warajha la ssemmix, iżda hi ma riditux; dejjem ħarbitu. U għamel minn kollox għaliha. Siefer, dar id-dinja kollha; dejjem ifittixha. Sa tar elf darba bl-ajruplan. Ġie li lemaħha, telaq għal warajha, iżda kif jaħseb li sabha jarġa' jitlifha. Malli jilħaqha u jkun sa jaħtafha, taħrablu minn idu. Min jaf kemm issogra u kien sa jħalli ħajtu minħabba fiha!

Ġanni:

Indum ma nitlef ħajti mħabba mara!

Nena:

Jgħid li meta kien sa jħalli ħajtu biss kienet ma tiskartahx...

Żeżina:

Kurjuża!

Ċetta:

Xi bċejjeċ!

Ġanni:

Tajba din!

Nena:

Ara meta marad: darba m'ilux marad ħafna u kien għaddej għall-agħar. La ried jara tobba u la jaf b'ħaġa u lanqas b'oħra. Riedhom iħalluh imut. Kien dejjem ihewden li l-għarusa tiegħu Ċensa ġejja għalih. Li hu qed jistennieha bħa sabar u fuq ixxwiek. Li jrid imur magħha, igħix magħha 'l bogħod fejn ħadd

ma jkun 'afhom, ħadd ma jagħrafhom. Il-ħajja vera, kien igħid, hija l-ħajja li jista' jgħix biss ma' Ċensa tiegħu.

Ġanni:

Allura 'l dix-xbejba darba biss kien raha?

Nena:

Sewwa ma nafx. Biss ħliefu u ommu, li mietet dak in-nhar stess li ratha, ħadd iżjed ma raha li naf jien. Hu, iżda, igħid li ħafna jafuha. Imma ħadd ma għandu grazzja magħha. Ma jifhmuhiex. Imaqdruha bla ma jafuha. Forsi isimha ma jolqothomx.

Ċetta:

Ċensa mhux isem ikrah.

Ġanni:

Dejjem aħjar minn Ċetta.

Żeżina:

Targax tibda tinbixha, Ġann.

Ċetta:

Ma niħux għalih. Ħallih igħid.

Ġanni:

Allura t-tieġ kif irranġah?

Nena:

Ma nafx ingħidlek sewwa. Meta kien marid semgħuh igħid li ommu tidhirlu bil-lejl u tnebbhu x'għandu jagħmel jekk irid jiżżewweġ lil din Ċensa. U għarrfitu wkoll li dix-xbejba mhix kif ipinġuha, kerha u bla qalb; iżda sabiħa u ħanina u m'hawnx oħra bħalha fid-dinja. Hi, tgħidlu, saret tafha tajjeb u għamlu ħbieb. Mindu bdiet tagħmilha magħha, tħossha serħana u ferħana.

Ġanni:

L-omm ma mititx? Jekk dix-xbejba daħlet hawnhekk għall-ewwel darba dak in-nhar li l-omm mietet u l-omm saret tafha dak in-nhar, kif tista' tgħid dan kollu fuqha?

Nena:

Issa ma nafx. Qiegħed tħawwadni. Dana, għedtlek, kollu thewdin ta' meta kien marid.

Ġanni:

Bil-fors li thewdin.

Ċetta:

Ħolm, ħolm.

Żeżina:

Ħaġa kurjuża, x'namra!

Nena:

Jien ma nafx x'inhu l-ħsieb tiegħu li jtejjeġ hekk. Kollox

iswed qisu hawn xi mejjet u bil-karrozza tal-mejtin tistennih wara biebu.

Ġanni :

Insomma t-tebut lest. Xogħli għamiltu.

Ċetta :

Nistgħu nqegħduh quddiem is-sodda u ndawruh bil-fjuri u l-gandlieri.

Nena :

Iva, ressquh 'l hawn.

(Jibdew jirranġaw. ĠANNI jgħinhom, joħroġ il-maktur tal-parsi qed jibki u jibda jkanta b'leħen oħxon: "Kemm għandu qalbu tajba." In-nisa jidħku; imbagħad jaqbdu lkoll id f'id u jibdew jagħmlu dawra durella mat-tebut flimkien. Fil-waqt li jkunu jiżfnu u jidħku jidħol IL-GĦARUS. Żagħżugħ twil, irqiq, għajnejh suwed faħma u kbar, ħarsa fissa, xagħru tuta, ileqq. Liebes kollox iswed, jimxi dritt u bil-qajla, kemm kemm jiċċaqlaq. — Jisimgħu iż-żfin u jisma' l-kant. — L-oħrajn ma jindunawx mill-ewwel. Kif jindunaw jieqfu f'daqqa mbeżżgħin.)

Il-Għarus :

Istħu. Il-jum tat-tieġ u intom tiżfnu u tkantaw. Imġienen! Nies bla qalb. Nies bla satra. Istħu.

Nena :

(Bir-roghda u l-aqlaq) Aħna ferħanin għax narawk ferħan! Il-jum tat-tieġ hu jum ta' ferħ.

Il-Għarus :

Il-jum tat-tieġ hu jum ta' SERĦ. Xinhija l-hena jekk mhux is-serħan tal-moħħ, tal-ġisem u tar-ruħ? Iż-żfin u l-kant ma fihx hena tabilħaqq. Iż-żfin iġib il-għajja tal-ġisem, il-kant il-ħanqa tal-griżmejn. Il-hena vera hija biss dik li tibqa' dejjem kif inhi bla qatt titbiddel. Il-hena li m'għandhiex tmiem. Il-hena ta' dejjem. Mhux dik li kif tintemm, mill-ġdid tinħass il-għajja, in-niket u d-dwejjaq. Jien biss ferħan. Jien biss għaraft insib il-għarusa li ma tqarraq qatt.

Żeżina :

Nifraħlek minn qiegħ qalbi.

Il-Għarus :

Għadek żagħżugħa int. Jien m'inix ixjeħ minnek. Tfajla sabiħa int u tfajla sewwa, kif wiċċek jixhed. Iżda hawn bħalek daqs kemm fl-ajru hemm kwiekeb. Ġmielek għad jinxef bħalma jinxfu l-fjuri u ma tagħmilx għajb lill-ward li bħalhom ma tonqsokx xi xewka. *(ŻEŻINA titbikkem u jaqbżilha d-dmugħ.)* Xejn

ma jiswielek illi tibki, jekk biss mhux biex il-harsa ħelwa tħassar aktar malajr milli titħassar warda.

Ċetta:

Ma nistax nifhmu.

Il-Għarus:

Moħħok baxx wisq u ħsiebek dgħajjef, mara, biex tista' tifhem dak li ħadd ma fehem. Jien biss intbaht xi tkun il-paċi u l-hena. La tħabbel rasek xejn. biex tifhem ma tasalx.

Ġanni:

Miġnun għal kollox!

Il-Għarus:

Min qallek le? Tistħix u taħbix wiċċek: għedt is-sewwa. Għall-anqas int għaraft kif tassew jien. Miġnun bil-ġenn ta' mħabba mhix magħrufa li kulħadd xtaqha u ma sabha mkien. Jiena miġnun u għandi għalfejn.

Nena:

Kif qed titkellem?...

Il-Għarus:

Bħal għarus li qatt ma kien hawn bħalu. Għarus il-kwiet u l-hena li ma tafx b'tfixkil u qerq. In-nies tad-dinja moħħhom frugħa. Igħaddu żgħożithom jiġru wara l-ħolm. Biss kif jixjieħu jintebhu li ħajjithom ħlewha fil-frugħa li ddieħket bihom u qarrqithom sħiħ. Ikun imbagħad li jibdew ifittxu bl-akbar ħrara ħaġja aħjar xi mkien barra mid-dinja. Dak li ħaddieħor jarah biss f'tarf għomru, jien rajtu kmieni kif xrift l-għatba taż-żgħożija u fl-eqqel minn ta' ħajti. Irrid inżomm il-waqt li għaddej minnu ta' Rebbiegħa mdawla u nibqa' fih! Għarusa waħdanija għaraft insib. Illum ningħaqad magħha u nagħti ħajti għaliha. Nintrabat darba għal dejjem mal-maħbuba tiegħi. Illum il-jum tat-tieġ.

Ċetta:

Tassew li l-għarusa tiegħek jisimha Ċensa?

Il-Għarus:

Tissejjaħ hekk. Fejn taf? Min qallek?

Ċetta:

Smajt il-għajdut tan-nies.

Il-Għarus:

In-nies titkixxef, u ftit jiswa l-ħabi. Iżda ħadd minnkom ma jkollu x-xorti jpaxxi l-għajnejn tiegħu bid-dehra ta' l-għarusa tiegħi. Sa tiġi llum hawn ġew, dak il-waqt, ġo din id-dwejra tiegħi;

imbagħad minn hawn flimkien nitilqu jien u hi. Sa mmorru 'l bogħod fejn ma jilħaqna ħadd.

Żeżina :

Għandkom dar sabiħa fejn sejrin? Għamara ġdida?...

Il-Għarus :

Fiergħa li int! Marbuta qalbek mal-ħwejjeġ ta' did-dinja, ma ssib qatt il-hena.

Nena :

Xtaqna b'tifkira nagħmlulek rigal ċkejken; jien, Ċetta, Żeżina u Ġanni.

Il-Għarus :

Min huma dawn?

Ċetta :

Qabbduna nagħmlulek il-kamra u ħassejna ġibda lejk bla ma nafuk.

Il-Għarus :

Niżżikom ħajr. L-amar li tajtkom li tarmawli l-kamra kif ridtkom jien ilqajtuh tajjeb kif b'għajnejja nara. Dana r-rigal li stajtu biss tagħmluli. Rajt qalbkom tajjeb. Niżżikom ħajr. Il-bqija sa nkun jien li nqassam ġidi lilkom l-erbgħa b'tifkira ta' daż-żwieġ. Hemmhekk f'dak is-senduq jinsabu flejjes, dehbijiet u fided u ħaġar u ħwejjeġ oħra li jiswew u li lili ħalliethomli ommi meta għalqet għajnejha għall-aħħar darba. Ħuduhom intom, aqsmu bejnietkom. *(Kollha, barra l-GHARUS, jersqu qrib is-senduq imħajrin imissuh u jaraw ta' ġo fih.)* Il-għamara, din li taraw, ħuduha wkoll. U d-dwejra tiegħi għixu fiha intom. *(Kollha jifirħu iżda ma jkunux iridu juruh; Ċetta tħabbat idejha bil-ferħ u Ġanni malajr isikkitha minn taħt.)*

Ċetta :

Kemm għandu qalbu tajba!

Żeżina :

Il-mistidnin nilqgħuhom aħna?

Il-Għarus :

M'hemmx mistidnin. Xi ħadd sar jaf bit-tieġ u bagħat rigali. Jekk tridu tpaxxu l-għajnejn tagħkom bihom, qegħdin hemm barra fuq il-karru. Erbgħa sew sew: kuruni sbieħ tal-fjuri. *(Ċetta u Żeżina jbexxqu tieqa u jittawlulhom.)*

Ġanni :

Jgħadduh biż-żmien. Biex jidħku bih.

Ċetta :

Xi daqsxejn xorb jixraq li jkollna.

Il-Għarus :

Is-sokor mhux virtù. Jien waħdi nixrob minn dal-kalċi ta' l-azzar likur li jġigħelni ninsa l-ħajja.

Żeżina :

Għaliex trid tinsa l-ħajja? Sabiħa tant! Jekk sa tiżżewweġ, dan sa tagħmlu għal ħajja aħjar.

Il-Għarus :

U hekk ikun. Il-ħajja ġdida li sa ngħix jien hi ħajja aħjar, hi l-aħjar ħajja. Għażiltha għalhekk. Iżda mhix ħajja din li tgħix fid-dinja.

Ġanni :

(Lil Nena.) Ma nistax nifhmu; kemm iħawwad fi kliemu.

Ċetta :

X'hin għandha tiġi l-għarusa?

Il-Għarus :

Minn waqt għal ieħor sa tkun hawn.

Ċetta :

Iddum?...

Il-Għarus :

Hawn hi! Biż-żejjed. Għab iż-żmien tal-kliem. It-tieġ qed jibda. Nixrob bis-saħħa ta' l-għarusa tiegħi! *(Jixrob.)* Lilek, Għażiża ta' Qalbi! Nilqaħħa dieħla l-bieb. *(Il-bieb jinfetaħ beraħ iżda ma jidħer ħadd dieħel. IL-GĦARUS imur jilqagħha.)* Maħbuba Tiegħi!

Ġanni :

'Il min qed igħid? Qed taraw xi ħaġa?

Żeżina :

Jien ma rajt xejn.

Nena :

Fejn hi? X'qed jara?

Il-Għarus :

(Li ikun mar jilqa' l-għarusa fil-bieb, issa jsellmilha, imbagħad jagħtiha driegħu, jimxi magħha sa nofs il-palk. Il-għarusa tibqa' dejjem ma tidhirx.) Maħbuba Tiegħi. Hawn aħna, sa fl-aħħar, it-tnejn flimkien. Għarajjes.

Ċetta :

Imma... il-għarusa fejn hi?

Il-Għarus :

...Il-ħarsa tal-bnedmin mhix hekk qawwija biex tista' tara lill-għarusa tiegħi. Għax isbaħ minn kull ġmiel, tiegħi l-għarusa; u l-bniedem ma jwassalx biex jilmaħ ġmiel hekk għani...

Żeżina:

Imma hi qiegħda hawn?

Il-Għarus:

Hi qiegħda miegħi. Qed inħaddanha. Nixrob darb'oħra bis-saħħa tal-Maħbuba Tiegħi. *(Jerġa' jixrob, iqiegħed il-kalċi li ferra' minnu l-likur fuq mejda u wara ftit jibda donnu jixxengel.)*

Ġanni:

Siker.

Żeżina:

Telagħlu għal rasu.

Ċetta:

Storda!

Nena:

(Tinur tara l-flixkun li ferra minnu l-likur u tibda tgħajjat.) Velenu! Velenu! Velenu!

Ċetta:

Xorob it-tosku!

Żeżina:

Qatel ruħu b'idejh! Tabib malajr.

Nena:

Sejħu t-tabib.

Il-Għarus:

Isktu! Tiċċaqalqux mnejn intom. La tisfrattawx il-festa. Tħassrux il-hena. It-tieġ hu tiegħi u namar jien. Wasal il-waqt li nsiru ħaġa waħda jien u l-għarusa tiegħi. Jien żewġha, hi marti. Ix-xiehda ta' daż-żwieġ sa tkunu intom. Jien sa nħallikom u sa mmur mal-maħbuba tiegħi 'il bogħod minn hawn, fejn ħadd ma jafni u ma jarani ħadd. Għidu lin-nies li jien kuntent u hieni; li għaraft nikseb il-Għarusa li ma tqarraqx. Il-għadd tan-nisa huwa kbir u bla tarf u fosthom kollha jien għoġbitni din. Għiduh 'il kull min tridu: għandkom il-jedd u d-dmir, għax intom xiehda ta' dir-rabta waħdanija.

Ġanni:

(Miblugħ.) Imm'int sa tmut.

Il-Għarus:

Jien sa niżżewweġ. Il-Mewt tkun marti. Jien marbut magħha. Il-Mewt hi marti u jiena żewġha. U jiena biss għax jiena biss fittixtha u ġrejt warajha kif jistħoqq lil mara li għandha

min iħobbha tabilħaqq. Ma riditnix għax ma emmnitnix. Irrieda iżda għalbet għax sħiħa u bnina. Irbaħtha fl-aħħar. L-Imħabba rebħet.

Żeżina :

(Għadek tant żgħir, għaliex trid tmut?...

Il-Għarus :

Xinhi ż-żogħżija li tispiċċa f'daqqa qisha qawsalla li titgħatta bi sħaba sewda u tibkiha saħansitra s-sema? U li ġġib ħasra hekk kbira li l-kwiekeb, għajnejn is-sema, jitqalu u jintgħalqu u minnhom tinxtered xita ta' dmugħ?... Ma niflaħx iżjed fuq saqajja. Ixilgħu x-xemgħat kollha, ressqu qrib it-tebut, il-fjuri, u fih qegħduni. Hekk kif għajnejja ma jarawx dawl iżjed u l-leħen ħelu tisimgħu tal-qniepen, ħabbtu idejkom: dak il-ħin imbierek u mistenni bi ħrara li ma bħalha jkun il-waqt taż-żwieġ tiegħi u — żwieġ il-Mewt. *(ĠANNI, ĊETTA u NENA jgħinuh jidħol fit-tebut bil-qajla u jinfexxu jibku. ŻEŻINA, hija wkoll sogħbiena u tibki, tixgħel ix-xemgħat u tressaq il-fjuri. Jaqa' skiet li ma bħalu u dwejjaq ta' qalb. Jinstama' biss l-ilfiq u l-krib tal-bekkejja.)*

Il-Għarus :

Issewdux qalbkom. Iż-żwieġ sa jsir dalwaqt. Il-ħin qorob. *(Wara ftit.)* Maħbuba Tiegħi. Ħudni miegħek. Inħobbok dejjem. Naħlifulek. Żommni miegħek. Għannaqni hekk. Nitbewsu. *(Tinstama' bewsa u d-daqq tal-qniepen li jlissnu l-mota tal-imwiet fil-bogħod.)*

Nena :

Halliena.

Żeżina :

Telaqna!

Ċetta :

Iżżewweġ!

Ġanni :

Miet.

(Ilkoll iċapċpu kif qalilhom il-GHARUS u jibku.)

Ċetta :

Xi żwieġ sabiħ!

Nena :

Qatt ma rajt bħalu.

(Jidħlu l-BEKKAMORTI, ir-REFFIEGHA, ecc., jagħalqu t-tebut u joħorġu bih bix-xemgħat jixilgħu ma' dwaru.)

Ċetta:

Xi żwieġ sabiħ!

Ġanni:

Din biċċa ġenn.

Żeżina:

Hwejjeġ li ma jitwemmnux.

Ċetta:

Xi żwieġ sabiħ. Nitħajjar minnu! Niżżewweġ bħalu! Irrid immut. Sa mmut. Irrid, irrid immut! Irrid, irrid, irrid immut!
